

У МІЖНАРОДНА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ
ТЕРНОПІЛЬ 14-16 жовтня 2020 р

УДК 316.28-047.22:81' 271.12:376-054.62

Світлана Костюк

Криворізький національний університет

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Svitlana Kostiuk

Kyryvyi Rih National University

INTERCULTURAL COMMUNICATIVE COMPETENCE AS A COMPONENT OF LANGUAGE TRAINING OF FOREIGN STUDENTS

Різноманітність культур у сучасному світі – важливий стимул до духовного взаємозбагачення народів, та водночас джерело непорозуміння соціумів, несприйняття мовної картини світу та особливостей світобачення її представників. Згідно з теорією Б. Уорфа структура мови визначає мислення і спосіб пізнання реальності, люди, які говорять різними мовами, по-різному сприймають світ і по-різному мислять [2, с. 246].

У мові передовсім відображається соціальний досвід народу. Виникнення та функціонування лексичних одиниць зумовлене практичними потребами людей та їхніми життєвими реаліями. Знання слів і граматичних правил недостатньо для володіння мовою. Теоретичні знання мови повинні доповнюватися практичними вміннями того, як можна використати значення слова в конкретному контексті, знаннями, коли сказати, кому і за яких обставин. Під час спілкування представників різних культур іноземні поняттєві картини світу накладаються на рідні, ті, що мають у своїй основі історично та культурно зумовлені поняття.

Вивчаючи другу мову, людина співіснує одночасно на межі двох культур, сприймає світ одночасно з двох позицій. Через порівняння і вибір певних структур здійснюється діалог культур, унаслідок чого відбувається збагачення внутрішнього світу людини. Людина, яка тільки-но починає вивчати іноземну мову, формує свої думки рідною мовою з усіма її культурними особливостями. Під час спілкування іноземною мовою необхідно перебудувати, підлаштувати своє висловлення відповідно до культури іншої мови. Цей процес і є діалогом культур. Через призму іншої культури людина по-новому може побачити і сприйняти власну культуру.

Інтенсивний розвиток світового ринку освітніх послуг вимагає від освітян підвищення рівня стандартів освіти. Одним з індикаторів конкурентоспроможності української вищої школи на міжнародному рівні є

навчання в закладах вищої освіти України іноземних громадян. Це стає потужним стимулом до вдосконалення їхньої системи підготовки, посилення уваги до мови навчання як інструменту особистого та професійного розвитку.

Провідним завданням сучасної освіти є формування компетентностей, необхідних для продуктивної діяльності особистості, характеристиками якої є мобільність, самостійність, конструктивність і готовність до міжкультурної взаємодії.

Аналіз компетентностей запропонованих у низці документів («Загальноєвропейських рекомендаціях із мовної освіти», «Стандарти вищої освіти», «DeSeCo», «TUNING») засвідчив, що здатність використовувати мову для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя, адаптуватися до соціально-культурних особливостей спілкування з представниками інших народів, виокремлювати, розуміти і толерантно ставитися до представників інших культур посідає ключові позиції.

Питання міжкультурної комунікативної компетентності досліджуються у працях вітчизняних та зарубіжних науковців (М. Байрам, З. Бакум, В. Нароліна, І. Сафонова, А. Фантіні). На думку Б. Купки та А. Еверета, міжкультурна комунікативна компетентність складається із таких компонентів: знання іноземної мови, запобігання культурним бар'єрам, усвідомлення різноманітності культур, знання та навички необхідні для спілкування, бажання долучатися до надбань інших культур, вміння адаптуватися до конкретної комунікативної ситуації, розуміти культурну інакшість та схожість [1].

Таким чином, «міжкультурна комунікативна компетентність» – це здатність орієнтуватися в різних видах культур, системах цінностей, реалізовувати знання в межах діалогу культур, пристосовуватися до умов іншої культури, спільної комунікативної діяльності з представниками інших культур, оцінювати комунікативну ситуацію та співвідносити комунікативні наміри з передбачуваним вибором стратегій, які застосовуються в ситуаціях міжкультурних контактів. Зіставлення нетотожних елементів мовної та культурної систем різних етносів запобігає переносу умінь і навичок з рідної мови в нерідну, сприяє оволодінню мовною системою країни-носія мови. Отже, формування міжкультурної комунікативної компетентності сприяє розвитку толерантності, знижує рівень несприйняття іншої культури, а відтак і рівень агресії та ризик культурних конфліктів, покращує процес опанування мови.

Література

1. Brend Kupka, Andre Everett, (2007). The Rainbow Model of Intercultural Communicative Competence: A Review and Extension of Existing Research. [Електронний ресурс] <http://www.uri.edu/iaics/content/2007v16n2/02%20Brend%20RKupka>.
2. Whorf, B. L., 1964. *Language, Thought, and Reality*: Selected writings of Benjamin Lee Whorf. Edited and work with an introduction by John B. Carroll. Foreword by Stuart Chase [Internet]. [Електронний ресурс]

<http://pubman.mpdl.mpg.de/pubman/item/escidoc:2354863:4/component/escidoc:2354862/Levinson_2012_Foreword.pdf>